

Kai praeitis prabyla

2008 m. gegužės mėn. 30 d. Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pasiuntiniai iš Alytaus, Kauno, Varėnos ir Vilniaus, atvykę į senąsias kapinaites, Vinkšnupių kaime pastatė paminklą čia gyvenusiems ir amžinojo poilsio vietą radusiems tautiečiams. Prie paminklo sukalbėjo maldą iš Korano. J. Chalecko anūkė Jolanta Emilija Zinkuvienė aplankė senelio sodybvietę. 1990 metais, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę suaktyvėjo tautinių mažumų bendruomeninė veikla. Lietuvos totorių bendruomenės vienijanti sąjunga vadovaujama dr. A. Jakubausko organizuoja mokslines konferencijas, dalyvauja tarptautiniuose renginiuose.

Kai praeitis prabyla *Sigitas Šileika, monografijų „Tarpuraisčiai“, „Piliakalnių sodžiaus istoriniai – etnografiniai bruožai“ autorius*

2008 m. gegužės mėn. 30 d. Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pasiuntiniai iš Alytaus, Kauno, Varėnos ir Vilniaus, atvykę į senąsias kapinaites, Vinkšnupių kaime pastatė paminklą čia gyvenusiems ir amžinojo poilsio vietą radusiems tautiečiams. Prie paminklo sukalbėjo maldą iš Korano. J. Chalecko anūkė Jolanta Emilija Zinkuvienė aplankė senelio sodybvietę.

1990 metais, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę suaktyvėjo tautinių mažumų bendruomeninė veikla. Lietuvos totorių bendruomenės vienijanti sąjunga vadovaujama dr. A. Jakubausko organizuoja mokslines konferencijas, dalyvauja tarptautiniuose renginiuose. Nuo 1995 m. lietuvių, lenkų, rusų kalbomis leidžiamas informacinis laikraštis „Lietuvos totoriai“. 2006 m. balandžio mėn. 28 d. Trakų pilies istorijos muziejuje atidaryta nuolatinė ekspozicija, skirta totorių istorijai. Kaune, Vytauto Didžiojo karo muziejuje, veikė teminė paroda „Lietuvos totoriai – kariai“. 2007 m. birželio mėn. Subartonyse, Varėnos raj., Liusės ir Vlodo Gaidukevičių sodyboje lankytojams duris atvėrė totorių etnografijos, kultūros ir buities muziejus.

Išnykus sienoms tarp Europos valstybių, suaktyvėjusi gyventojų migracija ir kiti negatyvūs reiškiniai verčia sunerimti. 1989 m. gyventojų surašymo duomenimis Lietuvoje gyveno 5100, o 2001 m. – tik 3225 totorių tautybės žmonės. Dr. Adas Jakubauskas pranešime, perskaitytame tarptautinėje konferencijoje „610-sios totorių ir karaimų įsikūrimo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje metinės“ konstatavo: „Tarybiniais metais tautiškumas ir religija nebuvo toleruojami, tačiau tais laikais per metines musulmonų šventes vienintelė veikusi Raižių mečetė būdavo sausakimša. Dabar, kuomet niekam netrukdoma laisvai išpažinti religiją, mečetėje žmonių ženkliai sumažėjo.“¹ Nykstančias Lietuvos totorių gyvenvietes primena į žemę smengantys kapinių akmenys. Tačiau atsikuriančių bendruomenių veikla nuteikia optimistiškai. „Atrodo visai neseniai šventėme totorių įsikūrimo LDK 600 – ašias metines, - dr. A. Jakubauskas samprotavo tarptautinėje konferencijoje, - o nuo to laiko prabėgo 10 metų. Išaugo nauja Lietuvos totorių karta. Labai norėtusi tikėti, kad Lietuvos totorių bendruomenė, nors ir veikiamą išorės ir vidaus veiksnių, galės išlikti Lietuvos žemėje ir pratęsti gražias tradicijas, kurias puoselėjo ne viena prosenelių karta.“²

Iš fragmentų sudėliota Užnemunėje gyvenusios totorių bendruomenės ir Vinkšnupiuose buvusios mečetės mozaika prisidės prie Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pastangų išsaugoti tautiečių materialinį, kultūrinį ir dvasinį palikimą Lietuvos žemėje.

1 Dr. Adas Jakubauskas, Lietuvos totorių bendruomenė vakar ir šiandien, Lietuvos totoriai, 2007, 11-12 (111-112).

2 Dr. Adas Jakubauskas, Lietuvos totorių bendruomenė vakar ir šiandien, Lietuvos totoriai, 2007, 11-12 (111-112).

Nuotraukose:

1. Paminklinio akmens atidengimas Vinkšnupių totorių kapinaitėse (2008-05-30).
2. Jaunoji Lietuvos totorių karta.

- Informaciją saugo autorinės teisės. Platinti, skelbti, kopijuoti be autoriaus sutikimo draudžiama. -